

Herat

Kabul

Peshavar

AFGHANISTAN

Farah

Qandahar

Gairės: Afganistanas

GAIRĖS. Afganistanas

2022 m. balandžio mėn.

Rankraštis baigtas rengti 2022 m. balandžio mėn.

Šio vertimo kokybės nepatikrino kompetentingos nacionalinės institucijos. Jei manote, kad vertimas neatitinka nacionalinio lygmens terminologijos, prašome kreiptis į [EUAA](#).

Nei Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA), nei bet kuris EUAA vardu veikiantis asmuo neatsako už tai, kaip gali būti panaudota šiame leidinyje pateikta informacija.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

PDF ISBN 978-92-9400-492-5 doi: 10.2847/827618 BZ-07-22-999-LT-N

© Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA), 2022

Viršelio nuotrauka: © iStock (fotografas: Keith Binns), 2008 m. sausio 28 d.

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį. Naudoti arba atgaminti nuotraukas ar kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso EUAA, galima tik gavus teisių turėtojų leidimą.

Turinys

Ižanga	5
Bendrosios pastabos	11
Persekiojimo vykdytojai ar didelės žalos darytojai	12
Pabėgėlio statusas. Gairės dėl konkrečių profilių	17
Preliminarios pastabos	17
Profiliai	18
Papildoma apsauga	35
PD 15 straipsnio a punktas	35
PD 15 straipsnio b punktas	36
PD 15 straipsnio c punktas	38
Apsaugos teikėjai	42
Vidaus apsaugos alternatyva	44
Pabėgėlio statuso nesuteikimas	46
Nusikaltimas taikai, karo nusikaltimas ar nusikaltimas žmoniškumui	47
Sunkus (nepolitinis) nusikaltimas	48
Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai	49
Pavojus visuomenei arba valstybės narės saugumui	49
Santrumpos	51

Ižanga

Šiose gairėse apibendrinamos bendros Afganistano bendros analizės išvados ir turėtų būti skaitomos kartu su jomis. Išsamias gaires „Šalių gairės. Afganistanas“ galima rasti tinklavietėje <https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2022>

Šalių gairės rengiamos pagal [Europos Parlamento ir Tarybos reglamento \(ES\) Nr. 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros 11 straipsnį](#)⁽¹⁾. Jose pateikiamas ES valstybių narių vyresniųjų politikos pareigūnų atliktas bendras padėties kilmės šalyje vertinimas pagal galiojančius ES teisės aktus ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) teismų praktiką.

Šios gairės neatleidžia valstybių narių nuo pareigos individualiai, objektyviai ir nešališkai išnagrinėti kiekvieną tarptautinės apsaugos prašymą. Kiekvienas sprendimas turėtų būti priimamas atsižvelgiant į individualias prieglobsčio prašytojo aplinkybes ir padėtį Afganistane sprendimo priėmimo metu, remiantis tikslia ir naujausia šalies informacija, gauta iš įvairių atitinkamų šaltinių (pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 10 straipsnį).

Šiame dokumente pateikta analizė ir gairės nėra išsamios.

Kodėl rengiamos šalių gairės?

Šalių gairės yra skirtos politikos formuotojams ir sprendimų priėmėjams kaip priemonė, atsižvelgiant į bendrą Europos prieglobsčio sistemą (BEPS). Jomis siekiama padėti nagrinėti tarptautinės apsaugos prašytojų iš Afganistano prašymus ir skatinti sprendimų priėmimo praktikos supanašėjimą valstybėse narėse.

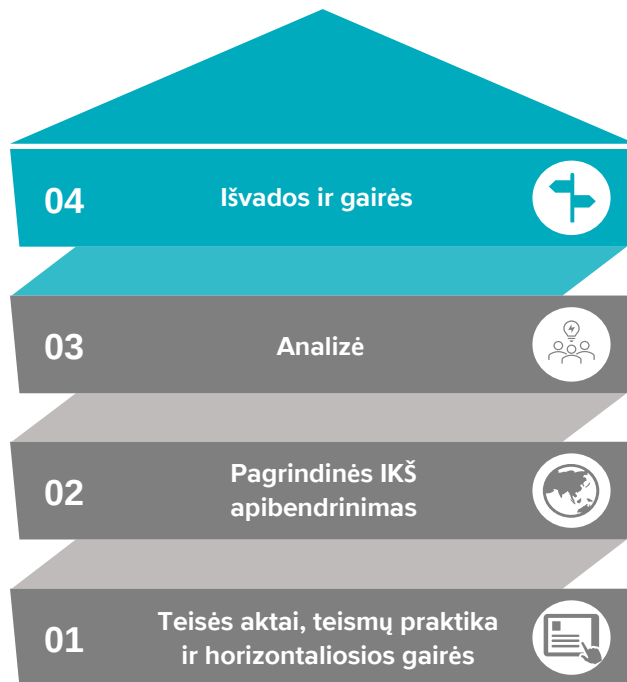
2016 m. balandžio 21 d. Europos Sąjungos Taryba susitarė dėl aukšto lygio politikos tinklo, apimančio visas valstybes nares ir koordinuojamo Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA), sukūrimo, o jo užduotis būtų bendrai vertinti ir aiškinti padėtį pagrindinėse kilmės

⁽¹⁾ 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas reglamentas (ES) Nr. 439/2010, galima rasti tinklavietėje <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>.

šalyse ⁽²⁾. Tinklas remia ES lygmens politikos formavimą remiantis bendra informacija apie kilmės šalį (IKŠ), kartu aiškinant tokią informaciją pagal atitinkamas prieglobsčio *acquis* nuostatas ir prireikus atsižvelgiant į EUAA mokomosios medžiagos ir praktinių vadovų turinį. Bendros analizės ir gairių rengimas šiuo metu yra įtrauktas į naują EUAA įgaliojimų sritį kaip pagrindinė sritis ir reglamentuojamas pagal [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento 11 straipsnį](#).

Kas nurodoma gairėse?

Gairėse apibendrinamos bendros analizės **išvados** lengvu ir naudotojui patogiu formatu, pateikiant praktines gaires atskiro atvejo analizei. Tai yra viso leidinio [Šalių gairės. Afganistanas](#) santrauka.

Išsamus leidinys [Šalių gairės. Afganistanas](#) turi ir antrą, išsamesnę **bendrosios analizės** dalį. Bendrojoje analizėje apibrėžiami atitinkami elementai pagal teisės aktus, teismų praktiką ir horizontaliąsias gaires, apibendrinami atitinkami faktai pagal turimą IKŠ ir atitinkamai analizuojama padėtis atitinkamoje kilmės šalyje.

Bendrą analizę rasite <https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2022>

Nuorodos į atitinkamą bendrosios analizės dalį (anglų kalba) pateikiamos visose šiose gairėse.

⁽²⁾ Europos Sąjungos Taryba, 3 461-ojo Tarybos posėdžio rezultatai, 2016 m. balandžio 21 d., 8065/16, <http://www.consilium.europa.eu/media/22682/st08065en16.pdf>

Kokia yra šio atnaujinimo apimtis?

Dabartinėje gairių versijoje yra atnaujintos ir pakeistos „Gairės. Afganistanas“ (2021 m. lapkričio mėn.).

Tai yra tikslinis atnaujinimas, kuriame daugiausia dėmesio skiriama svarbiems pokyčiams, pastebėtiems pirmaisiais mėnesiais po to, kai valdžią perėmė Talibanas. Nors atnaujinimo laikotarpiu ir toliau buvo pateikiama ribota ir (arba) prieštaringa informacija tam tikromis temomis, buvo stengiamasi pateikti bendrąją analizę ir gaires pagal esamas galimybes. Prašome atsižvelgti į tai, kad šiame dokumente minima informacija apie kilmės šalį (IKŠ) apima tik įvykius, vykusius iki 2021 m. gruodžio 8 d. Taip pat buvo atsižvelgta į papildomą informaciją, susijusią su 2021 m. gruodžio 26 d. Doros skatinimo ir ydų prevencijos ministerijos įvestais moterų judėjimo laisvės apribojimais. Skaitytojui primenama, kad priimdamas sprendimą jis visada atsižvelgtų į turimą aktualią ir naujausią IKŠ.

EUAA kartu su valstybėmis narėmis toliau stebės besikeičiančią padėtį šalyje ir reguliariai peržiūrės bei atnaujins savo gaires dėl Afganistano.

Ar šios gairės yra privalomos?

Šalių gairės nėra privalomos. Tačiau pagal [Europos Parlamento ir Tarybos reglamento \(ES\) dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros 11 straipsnį](#), nagrinėdamos tarptautinės apsaugos prašymus valstybės narės privalo atsižvelgti į gaires ir bendrąją analizę, pagal savo kompetenciją priimti sprendimus dėl individualių prašymų.

Kas dalyvavo rengiant šias šalių gaires?

Šis dokumentas yra šalių gairių tinklo, kurio darbą rėmė iš atrinktų nacionalinių ekspertų sudaryta redakcinė grupė ir EUAA, bendro vertinimo rezultatas. Europos Komisija ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras (UNHCR) įnešė vertingą indėlį į šį procesą.

2022 m. kovo mėn. šalių gairių tinklas baigė rengti gaires ir bendrąją analizę, o 2022 m. balandžio mėn. EUAA valdyba jas patvirtino.

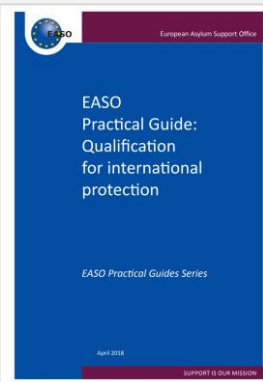
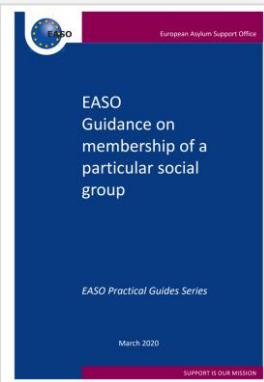
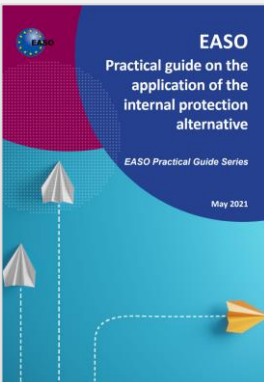
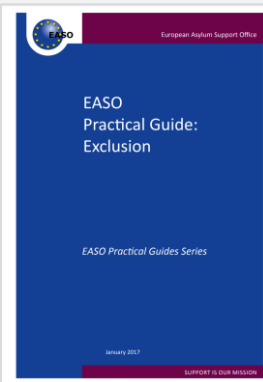

Kokia teisinė sistema yra taikoma?

Kalbant apie taikomą teisinę sistemą, bendroji analizė ir gairės grindžiamos [1951 m. Ženevos konvencijos](#) ⁽³⁾ ir [Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos \(PD\)](#) ⁽⁴⁾ nuostatomis; taip pat – Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktika; prireikus atsižvelgiama ir į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką.

Į kokias gaires dėl priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų atsižvelgiama?

Šioje analizėje taikoma horizontalioji gairių sistema pirmiausia grindžiama šiomis bendrosiomis gairėmis:

			
EUAA praktinės gairės. Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų	EUAA gairės dėl priklausymo konkrečiai socialinei grupei	EUAA vidaus apsaugos alternatyvos taikymo praktinis vadovas	EUAA praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas

Šias ir kitas EUAA praktines priemones galima rasti tinklavietėje <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

⁽³⁾ Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja, 1951 m. Jungtinių Tautų konvencija dėl pabėgėlių statuso ir 1967 m. Protokolas dėl pabėgėlių statuso.

⁽⁴⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų.

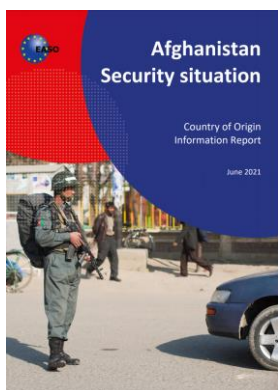

Taip pat buvo atsižvelgta į atitinkamas UNHCR gaires, kurios buvo prieinamos baigiant rengti šį dokumentą, ypač į [JTVPK rekomendacijas dėl iš Afganistano bėgančių asmenų tarptautinės apsaugos poreikių](#) ⁽⁵⁾⁽⁶⁾.

Kokia informacija apie kilmės šalį buvo naudojama?

EUAA šalių gairių dokumentai neturėtų būti laikomi IKŠ šaltiniais ir neturėtų būti naudojami ar nurodomi kaip IKŠ šaltiniai. Čia pateikta informacija paremta EUAA IKŠ ataskaitomis, o kai kuriais atvejais – kitais šaltiniais, kaip nurodyta. Kitaip nei šalių gairės, šie dokumentai yra IKŠ šaltiniai ir jais galima atitinkamai remtis.

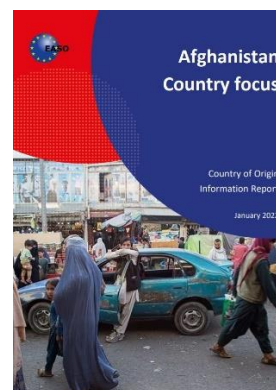
Šie atnaujinimai daugiausia atlikti remiantis toliau nurodytais naujausiais IKŠ šaltiniais:

EUAA IKŠ ataskaita:
Afganistanas.
Saugumo padėtis
(2021 m. birželio mėn.)

EUAA IKŠ ataskaita:
Afganistanas.
Naujausia informacija apie
saugumo padėtį (2021 m.
rugsėjo mėn.)

EUAA IKŠ ataskaita:
Afganistanas.
Dėmesys šaliai
(2022 m. sausio mėn.)

Šios gairės turėtų būti laikomos galiojančiomis tol, kol dabartiniai įvykiai ir pokyčiai atitinka tendencijas ir modelius, pastebėtus atitinkamų IKŠ ataskaitų ataskaitiniu laikotarpiu. Nauji įvykiai, dėl kurių atsiranda esminių pokyčių ir išryškėja naujos tendencijos, gali turėti įtakos šiose gairėse pateiktam vertinimui. Visapusiškai stengiamasi reguliariai atnaujinti EUAA IKŠ ataskaitas bei šalių gaires ir atitinkamai atspindėti visus tokius reikšmingus pokyčius. Atskiros paraiškos visada turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į naujausią turimą IKŠ.

⁽⁵⁾ 2022 m. vasario mėn. UNHCR rekomendacijas dėl iš Afganistano bėgančių asmenų tarptautinės apsaugos poreikių galima rasti tinklavietėje <https://www.refworld.org/docid/61d851cd4.html>.

⁽⁶⁾ UNHCR vadovas ir rekomendacijos dėl procedūrų ir kriterijų, kuriais remiantis nustatomas pabėgėlio statusas pagal 1951 m. Konvenciją dėl pabėgėlių statuso ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlių statuso, taip pat kitos rekomendacijos, politiniai dokumentai ir UNHCR vykdomojo komiteto ir nuolatinio komiteto išvados pateikti tinklavietėje <https://www.refworld.org/rds.html>.

Norėdami susipažinti su EUAA IKŠ ataskaitomis, apsilankykite tinklavietėje <https://euaa.europa.eu/country-reports>.

Kaip šalių gairės padeda atlikti individualų tarptautinės apsaugos prašymų vertinimą?

Gairėse ir bendroje analizėje nurodomi individualaus tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo etapai. Šiame dokumente nagrinėjami atitinkami elementai pagal PD ir pateikiamas bendras padėties kilmės šalyje įvertinimas, taip pat – nurodymai dėl atitinkamų individualių aplinkybių, į kurias reikėtų atsižvelgti.

Papildomos informacijos ir kitų šalių gaires rasite tinklavietėje <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/country-guidance>

Bendrosios pastabos

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rengiant šį dokumentą padėtis Afganistane vis dar kinta, todėl kai kuriais atvejais ypač sunku atlikti galutinį tarptautinės apsaugos vertinimą. Galima išskirti šiuos elementus.

Dėl pereinamojo laikotarpio, kuris šių gairių rengimo metu taikomas Afganistane, šiuo metu sunku tiksliai atsakyti į daugelį klausimų dėl ateities, susijusių su valstybės tipu ir valdymo forma, kurią gali įtvirtinti Talibanas.

Nors Talibano elgesį ateityje nuspėti keblu, tam tikrą profilį atitinkantys asmenys, kuriuos anksčiau persekiojo Talibanas, gali patirti didesnę riziką, atsižvelgiant į padidėjusius šio subjekto pajėgumus ir teritorijos kontrolę.

Manoma, kad nesirenkamojo smurto lygis šalyje yra gerokai mažesnis nei anksčiau (iki Talibanui perimant valdžią). Vis dėlto nesirenkamojo smurto pavojus bet kurioje šalies dalyje ateityje visada turėtų būti grindžiamas naujausia informacija apie dinamiką konkrečioje vietovėje ir visoje šalyje.

Taip pat reikėtų atsižvelgti į ribotas galimybes rengti patikimus pranešimus, nes tikėtina, kad iš Afganistano arba tam tikrų šalies dalių nebus pateikiama pakankamai informacijos.

Kol kas neaišku, koks Talibano požiūris į iš Afganistano išvykstančius asmenis ir kaip jis gali su jais elgtis.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

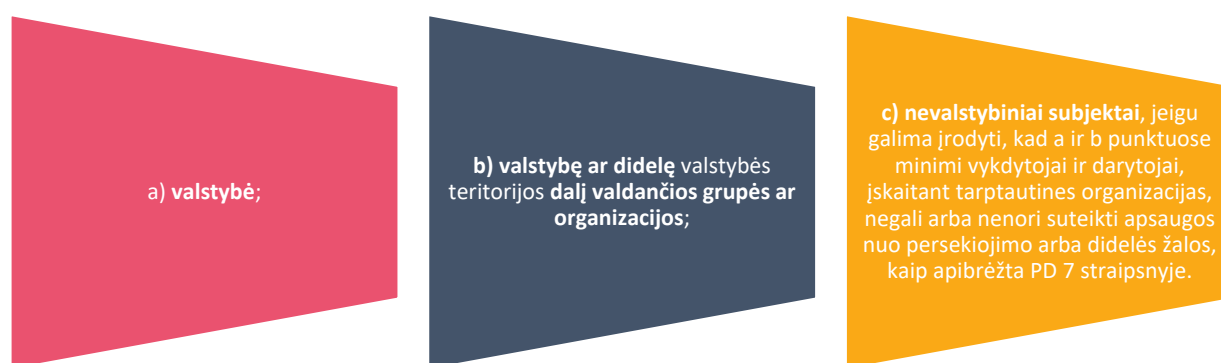
Persekiojimo vykdytojai ar didelės žalos darytojai

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Pavojai, paprastai gresiantys šalies gyventojams ar jų daliai, patys savaime paprastai nesukelia asmeninės grėsmės, kuri būtų kvalifikuojama kaip didelė žala ([PD 35 konstatuojamoji dalis](#)). Paprastai persekiojimas ar didelė žala turi pasireikšti subjekto elgesiu ([PD 6 straipsnis](#)).

Pagal [PD 6 straipsnį](#) persekiojimo vykdytojai ar didelės žalos darytojai gali būti:

1 pav. Persekiojimo vykdytojai ar didelės žalos darytojai:

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Šiame skyriuje pateikiamos rekomendacijos dėl kai kurių pagrindinių persekiojimo vykdytojų ar didelės žalos darytojų Afganistane. Sąrašas nėra baigtinis.

- Talibanas.** Daugelį metų buvę sukilėliais, o kai kuriose vietovėse užėmę šešėlinės vyriausybės pozicijas, 2021 m. vasarą talibai perėmė šalies valdymą. 2021 m. rugpjūčio 15 d. talibų kovotojai įžengė į sostinę ir perėmė jos kontrolės punktų valdymą. Talibų lyderiai įžengė į prezidento rūmus, kitą dieną kreipėsi į žiniasklaidą ir paskelbė karo pabaigą. Rugpjūčio 19 d. oficialus talibų atstovas spaudai paskelbė apie Afganistano Islamo Emyrato – šis pavadinimas vartojamas ir kituose viešuose pareiškimuose – įkūrimą. Talibanas taip pat paskelbė laikinosios vyriausybės narius. Visus paskyrimus į laikinąją vyriausybę sudarė Talibano judėjimui priklausantys asmenys – daugelis iš jų XX a. dešimtąjį dešimtmetį dirbo vyriausybėje. Į kabineto sudėtį pateko keli asmenys, įtraukti į JT Saugumo Tarybos sankcijų sąrašą. 2021 m. spalio mėn. Talibanas pareiškė, kad kontroliuoja visą Afganistano teritoriją. Per pastaruosius du dešimtmečius buvo pranešama, kad talibai tyčia taikosi į civilius gyventojus, taip pat be atrankos vykdo puolimą prieš civilius objektus. Pranešimuose buvo pateikta informacija apie tikslingus su

Afganistano vyriausybė ir užsienio pajėgomis susijusių asmenų, žurnalistų, žmogaus teisių gynėjų, religinių lyderių ir kitų asmenų nužudymus. Paralelinis teisingumo mechanizmas, kurį taiko Talibanas, grindžiamas griežtu šariato teisės aiškinimu, todėl vykdomos egzekucijos ir kitos bausmės, įskaitant ir kūno bausmes, kurios laikomos žiauriomis, nežmoniškomis ir žeminančiomis. Taip pat pranešama, kad Talibanas kankina sulaikytuosius asmenis.

Po to, kai talibų kovotojai perėmė valdžią, atsirado pranešimų, kad jie smurtauja prieš civilius gyventojus bei žurnalistus, taip pat vykdo kratas namuose ir keršto veiksmus, nepaisant visuotinės amnestijos, kuri buvo paskelbta visiems, atlikusiems tarnybą ankstesnėje vyriausybėje. Taip pat gaunama pranešimų apie tai, kad talibų kovotojai taiko civiliams kūno bausmes – be kita ko, plaka tariamus vagis. Kol kas neaišku, ar tokius veiksmus sankcionavo vadovybė, ar juos lėmė drausmės ar kontrolės trūkumas vadovavimo grandinėje. Pranešama, kad talibų kovotojai galėjo veikti savo iniciatyva, nes jiems, atrodo, negrėsė jokios bausmės ar pasekmės.

Talibai taip pat kaltinami žmogaus teisių pažeidimais prieš paimtus į nelaisvę pasipriešinimo kovotojus ir civilius gyventojus per kelias savaites trukusias kovas Pandžširo provincijoje ir po jų, taip pat prieš tariamus ISK filialus Nangarharo provincijoje ir kitose šalies vietovėse.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- **Buvę valstybės subjektai ir pasipriešinimas Talibanui.** Prie buvusių Afganistano valstybės veikėjų priskiriami **Afganistano nacionalinių saugumo pajėgų (ANSP)** nariai ir kiti trijų valstybės valdžios šakų (vykdomosios, įstatymų leidžiamosios ir teisminės) atstovai.

Pranešama, kad Afganistano valstybės valdžios institucijos ir su jomis susiję asmenys vykdė įvairius žmogaus teisių pažeidimus. Pranešama apie neteismines egzekucijas, priverstinį dingimą, savavališką kalinimą, žmonių grobimą, plėšimą, grobstymą, kankinimą ir netinkamą elgesį. Be to, Afganistano nacionalinė policija (ANP) buvo įsitraukusi į turto prievartavimą ir organizuotą nusikalstamumą, ypač prie pagrindinių kontrabandos kelių. Taip pat pastebėta, kad Afganistano saugumo pajėgos, ypač Afganistano vietos policija verbuoja ir seksualiai išnaudoja berniukus (*bacha bazi*), taip pat seksualiai išnaudoja mergaites.

Keletas **vyriausybę remiančių sukarintų grupuočių** kovojo vyriausybės pusėje prieš Talibaną ir ISK. Tokioms sukarintoms grupuotėms priklausė Nacionalinio sukilimo judėjimai, dar vadinami visuomenės sukilimo pajėgomis, bendruomenės gynybos iniciatyva; Kandaharo smogiamosios pajėgos, Paktikos afganų saugumo gvardija, Chosto apsaugos pajėgos ir Šachinų pajėgos Paktijos, Paktikos ir Gaznio provincijose. Po

paskutinio talibų puolimo vasaros mėnesiais šios sukarintos grupuotės nebegalėjo pasipriešinti Talibano pajėgoms ir netrukus iširo arba prisijungė prie Talibano.

Talibanui perėmus valdžią Pandžširo provincijoje kilo pasipriešinimo judėjimas, pasivadinęs **Nacionalinio pasipriešinimo frontu (NPF)**. NPF sudaro sukarintų grupuočių kovotojai ir buvę vyriausybės kariai, lojalūs ankstesnei administracijai ir besipriešinantys Talibano valdžiai. Grupė kontroliavo Pandžširo slėnį, kuriame vyko ginkluoti susirėmimai tarp opozicijos pajėgų ir Talibano. Vis dėlto neaišku, ar kovos tebevyksta. 2021 m. rugsėjo 6 d. Talibanas paskelbė užėmęs Pandžširo provinciją, nors Ahmed Massoud teigė, kad kovos tęsiasi ir toliau.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- **Haqqani tinklas.** Haqqani tinklas yra organizacija, įtraukta į JT teroristinių organizacijų sąrašą. 2021 m. vasario mėn. UNAMA nurodė, kad Haqqani tinklas veikia vadovaujamas talibų ir daugiausia laikėsi Talibano politikos ir nurodymų. Grupė buvo apibūdinta kaip „Talibano mirtinasis ginklas“.

Manoma, kad Haqqani tinklas buvo atsakingas už sukilimo metu įvykdytus sudėtingus išpuolius tankiai apgyvendintose Kabulo vietovėse. Pranešama, kad, nepaisant susitarimo su JAV, tinklas bendradarbiavo ir palaikė glaudžius ryšius su „Al Qaida“. Talibanui perėmus valdžią šaltiniuose taip pat buvo pranešama apie „Al Qaida“ ir tinklo ryšius. Remiantis pranešimais, Haqqani ir ISK taip pat bendradarbiavo, pavyzdžiui, rengiant išpuolius per Afganistano prezidento inauguraciją ir išpuolį prieš sikų šventyklą Kabule 2020 m. kovo mėn.

Rugsėjo 7 d., kai Talibanas paskelbė laikinąją vyriausybę, tinklo vadovas Sirajuddin Haqqani buvo paskirtas vidaus reikalų ministru.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- **„Islamo valstybės Chorasano provincija“ (ISK).** ISK yra tarptautinė salafitų–džihadistų organizacija, JT įtraukta į teroristinių organizacijų sąrašą ir turinti operatyvinių ryšių su vietos grupuotėmis. Remiantis 2021 m. lapkričio mėn. generalinio sekretoriaus specialiosios įgaliotinės ir UNAMA vadovės Deborah Lyons pareiškimu, ISK tapo vis aktyvesnė – jos surengtų išpuolių skaičius padidėjo nuo 60 išpuolių 2020 m. iki 334 išpuolių 2021 m. – ir įsitvirtino visose provincijose. Kitas šaltinis nurodė, kad ISK aktyviai veikė Rytų Afganistane (Nangarharo ir Kunaro provincijose), taip pat Kabule ir Šiaurės Afganistane. Tačiau buvo pranešta, kad ISK nekontroliuoja jokios teritorijos Afganistane, o grupuotės operatyviniai pajėgumai visoje šalyje tebėra neaiškūs.

Manoma, kad ISK kovotojų Afganistane yra apie 4 000. Pranešama, kad, siekiant pasipriešinti Talibanui, prie ISK prisijungė palyginti nedaug buvusių Afganistano žvalgybos tarnybų ir elitinių karinių dalinių narių, bet jų skaičius didėja. Be to, pranešama, kad ISK „užmezgė ryšius su gentimis ir kitomis grupėmis, siekdama verbuoti jų narius, o sykiu slopinti nuosaikiųjų salafitų nesutarimus.“ Taip pat baimintasi, kad ISK gali verbuoti Afganistane esančius užsienio kovotojus iš Vidurinės Azijos ir Pakistano, taip pat nusivylusius Talibaną narius. Taip pat pranešta apie Talibaną reidus prieš ISK, ISK narių areštus ir išpuolių prevenciją, o 2021 m. lapkričio mėn. pranešta, kad ISK nariai kelis kartus pasidavė Talibanui Nangarharo provincijoje.

Pranešama, kad maždaug nuo 2020 m. vasaros ISK vykdė tikslinių žudynių kampaniją, kuri maždaug panašiu mastu tęsėsi ir po to, kai Talibanas perėmė valdžią. Teigiama, kad ISK naudojo „tą pačią smogimo ir bėgimo taktiką“, kurią dar neseniai prieš ankstesnę Afganistano vyriausybę taikė Talibanas, įskaitant sprogdimus pakelėse ir tikslines žmogžudystes. Ypač daug pranešimų apie saugumo incidentus buvo gauta šiaurinėse ir pietinėse provincijose. Ypač daug pranešimų apie išpuolius buvo gauta Nangarharo provincijoje, kuri laikoma ISK „tvirtove“, ir jos sostinėje Džalalabade.

Gruputė išlaikė gebėjimą vykdyti teroristinius išpuolius Kabule ir kituose didžiuosiuose miestuose ir prisiėmė atsakomybę už 2021 m. rugpjūčio 26 d. išpuolį Kabulo tarptautiniame oro uoste, per kurį žuvo daugiau kaip 170 žmonių. ISK taip pat prisiėmė atsakomybę už kitus tame pačiame mieste įvykdytus incidentus, pavyzdžiui, už kelis bombų sprogdimus automobiliuose ir 2021 m. lapkričio mėn. įvykdytą išpuolį prieš karinę sveikatos priežiūros įstaigą.

Buvo keli atvejai, kai ISK toliau taikėsi į šiitų (hazarų) bendruomenę. 2021 m. spalio mėn. ISK surengė didelio masto išpuolius prieš šiitų (hazarų) mečetas Kundūze ir Kandahare, per kuriuos žuvo mažiausiai 119 žmonių, o 220 buvo sužeisti.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- **„Al Qaida“.** „Al Qaida“ yra tarptautinė ekstremistinė salafitų džihadistų organizacija ir JT į sąrašą įtraukta teroristinė grupuotė. Šaltiniai nurodo, kad Afganistane ji veikė nedideliu mastu ir veiklą daugiausia vykdė po kitų ginkluotų grupuočių, visų pirma Talibaną, priedanga. 2021 m. viduryje šaltiniai pranešė, kad Talibanas ir „Al Qaida“ tebėra glaudžiai susiję ir, nepaisant lūkesčių, siejamų su Dohos susitarimu, jokių ryšių nutraukimo požymių nematyti. Talibanui perėmus valdžią šaltiniuose buvo pranešama apie „Al Qaida“ ir Haqqani tinklo ryšius. Taip pat pranešama, kad didelė dalis „Al Qaida“ vadovybės yra įsikūrusi Afganistano ir Pakistano pasienio regione.

UNAMA pranešė, kad iki Talibanui perimant valdžią „Al Qaida“ daugiausia teikė mokymo, įskaitant mokymą naudotis ginklais ir sprogmenimis, bei mentorystės paslaugas, taip pat buvo minima, kad jos nariai dalyvauja Talibanų vidaus diskusijose dėl judėjimo santykių su kitais džihadistiniais subjektais. Organizacija taip pat prisiėmė atsakomybę už keletą išpuolių Afganistane, per kuriuos nukentėjo ANSP. Kai kurių šaltinių teigimu, „Al Qaida“ tebekėlė grėsmę Afganistane. Tačiau taip pat buvo teigiama, kad ši grupuotė neturėjo organizacinių pajėgumų pasinaudoti Talibanų pergale. Apskaičiuota, kad „Al Qaida“ žmogiškųjų išteklių dydis Afganistane svyruoja nuo kelių dešimčių iki 500 žmonių.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- Afganistane veikia **keletas užsienio teroristinių grupių ir kovotojų**. Pagrindinės rytinės Kunaro, Nangarharo ir Nuristano provincijose įsikūrusios grupuotės yra „**Tehrik-e Taliban Pakistan**“ (įskaitant kelias laisvai atskilusias grupuotes), „**Jaish-e Momammed**“ ir „**Lashkar-e Taryiba**“, – jos veikia po Afganistano Talibanų skėčiu ir yra susijusios su tiksliniais (buvusių) vyriausybės pareigūnų bei kitų asmenų nužudymais. Taip pat yra kelios Centrinės Azijos ir uigūrų užsienio teroristų bei kovotojų grupuotės, kurių kovotojai yra uzbekų, tadžikų ir turkmėnų tautybės ir kurios, kaip pranešama, kelia didelę grėsmę šiaurinėje Afganistano dalyje, pavyzdžiui, **Rytų Turkistano islamo judėjimas**, **Uzbekistano islamo judėjimas** (dar žinomas kaip „Jundullah“), „**Jamaat Ansarullah Tadžikistan**“, „**Lashkar-e Islam**“ ir **Salafistų grupė**.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- Konkrečiose situacijose **kiti nevalstybiniai persekiojimo vykdytojai** ar didelės žalos **darytojai** gali būti klanai, gentys, įtakingi (vietos) asmenys, šeima (pvz., LGBTIQ asmenų atveju vykdanči smurtą dėl garbės) arba nusikalstamos grupuotės (pvz., grobiančios žmones siekdamos išpirkos) ir kt.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Pabėgėlio statusas. Gairės dėl konkrečių profilių

Preliminarios pastabos

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Kad prašytoją būtų galima kvalifikuoti kaip pabėgėlį, reikia atitikti visus pabėgėlio apibrėžties elementus pagal PD.

PD 2 straipsnio d punktas Apibrėžtys

pabėgėlis– trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl minėtų priežasčių būdamas už šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, ribų negali ar dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas 12 straipsnis („Pabėgėlio statuso nesuteikimas“);

[PD 9 straipsnyje](#) nurodoma, kaip turėtų būti vertinamas persekiojimas.

[PD 10 straipsnyje](#) išsamiau paaiškintos įvairios persekiojimo priežastys (rasė, religija, tautybė, politinės pažiūros arba priklausymas tam tikrai socialinei grupei). Kad prašytojui būtų suteiktas pabėgėlio statusas, reikia nustatyti ryšį (sąsają) tarp šių priežasčių ir persekiojimo arba apsaugos nebuvimo.

Toliau pateikiamos gairės dėl konkrečių pareiškėjų profilių, grindžiamų jų asmeninėmis savybėmis arba priklausymu tam tikrai (pvz., politinei, etninei ar religinei) grupei.

Kiekviena paraiška turi būti vertinama individualiai. Atliekant vertinimą reikėtų atsižvelgti į individualias pareiškėjo aplinkybes ir atitinkamą informaciją apie kilmės šalį. Veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti atliekant šį vertinimą, gali būti, pvz.:

- prieglobsčio prašytojo kilmės vieta, galimo persekiojimo vykdytojo buvimas ir jo gebėjimas persekioti dominantį asmenį;
- prieglobsčio prašytojo veiksmų pobūdis (nepriklausomai nuo to, ar jie vertinami neigiamai ir (arba) nuo to, ar persekiojimo vykdytojas tokiais veiksmais užsiimančius asmenis laiko prioritetiniu taikiniu);
- prieglobsčio prašytojo matomumas (t. y. kiek tikėtina, kad galimas persekiojimo vykdytojas žino arba gali nustatyti prieglobsčio prašytoją); tačiau pažymėtina, kad

persekiojimo vykdytojas nebūtinai turi individualiai nustatyti prieglobsčio prašytoją, jei jo persekiojimo baimė yra visiškai pagrįsta;

- prieglobsčio prašytojo turimi ištekliai, kad išvengtų persekiojimo (pvz., ryšiai su įtakingais asmenimis);
- ir t. t.

Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą ([PD 4 straipsnio 4 dalis](#)).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Profiliai

Šiame skirsnyje aptariami kai kurie prieglobsčio prašytojų iš Afganistano profiliai, su kuriais susidūrė bylas nagrinėjančios ES valstybių narės. Jame pateikiamos bendros išvados dėl profilių ir rekomendacijos dėl papildomų aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti atliekant individualų vertinimą. Kai kurie profiliai toliau skirstomi į paprofilius, kuriuose pateikiamos skirtingos išvados dėl rizikos analizės ir (arba) ryšio su persekiojimo priežastimi. Kad būtų paprasčiau, visada pateikiamas atitinkamas profilio numeris ir nuoroda į atitinkamą bendrosios analizės dalį.

Išvados dėl kiekvieno profilio turėtų būti vertinamos nepažeidžiant prieglobsčio prašytojo teiginių patikimumo vertinimo.

Skaitant toliau pateiktą lentelę reikėtų atsižvelgti į toliau nurodytus dalykus:

- atskiras pareiškėjas gali atitikti **daugiau nei vieną** šiose gairėse nurodytą **profilį**. Su visomis tokiomis aplinkybėmis susiję apsaugos poreikiai turėtų būti visapusiškai išnagrinėti;
- **rizikos analizei** skirtose pastraipose daugiausia dėmesio skiriama rizikos lygiui ir kai kurioms atitinkamoms riziką lemiančioms aplinkybėms; Bendros analizės punktuose daugiausia dėmesio skiriama rizikos lygiui ir kai kurioms atitinkamoms riziką lemiančioms aplinkybėms.
- Toliau pateiktoje lentelėje apibendrinamos išvados dėl skirtingų profilių ir paprofilų, o ji buvo sudaryta kaip praktinė priemonė bylas nagrinėjantiems pareigūnams. Nors pateikiama paprofilų pavyzdžių, susijusių su diferencijuota rizika ir aplinkybėmis, kurios gali padidinti arba sumažinti tą riziką, **šie pavyzdžiai nėra išsamūs** ir juos reikia nagrinėti atsižvelgiant į visas konkrečios bylos aplinkybes.

- **Asmenų, kurie praeityje atitiko tam tikrą profilį**, arba tam tikrą profilį atitinkančio asmens **šeimos narių** apsaugos poreikiai gali būti panašūs į tuos, kokie siejami su atitinkamu profiliu. Toliau pateiktoje lentelėje tai nėra aiškiai paminėta, tačiau į tai reikėtų atsižvelgti atliekant individualų vertinimą.
- **Galimoms sąsajoms** skirtose pastraipose nurodomas galimas ryšys su persekiojimo priežastimis pagal [PD 10 straipsnį](#). Bendrai analizei skirtuose skirsniuose pateikiamos papildomos gairės, kuriose aiškinama, ar sąsaja su persekiojimo priežastimi yra labai tikėtina ir ar gali būti pagrįsta, atsižvelgiant į individualias bylos aplinkybes.
- Kai kurių profilių atveju taip pat gali būti sąsaja tarp **apsaugos** nuo persekiojimo veiksmų **nebuvo** ir vienos ar daugiau persekiojimo priežasčių, nurodytų [PD 10 straipsnyje](#) ([PD 9 straipsnio 3 dalyje](#)).

2.1 Su ankstesne Afganistano vyriausybę susiję asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Dėl prieštaringos ir ribotos informacijos apie Talibano politiką ir to, kad Talibano pėstininkai skirtingai vykdo centrinės Talibano vadovybės įsakymus, taip pat dėl regionų lygmens skirtumų sunku įvertinti šį profilį atitinkančių asmenų patiriamą pavojų.

Remiantis ankstesniu persekiojimu ir pranešimais apie tebesitęsiantį persekiojimą, **asmenys, laikomi prioritetiniu Talibano taikiniu**, įskaitant asmenis, užėmusius pagrindines pareigas buvusiuose kariniuose, policijos ir tyrimų padaliniuose, taip pat teismų sistemos narius, apskritai pagrįstai galėtų baimintis persekiojimo.

Kalbant apie kitus šį profilį atitinkančius asmenis, individualiai vertinant, ar yra pagrįsta tikimybė, kad prašytojui gresia persekiojimas, reikėtų atsižvelgti į riziką keliančias aplinkybes, kaip antai:

- kilmės vietovę;
- lytį;
- asmeninę nesantaiką;
- dalyvavimą (vietos) konfliktuose;
- ir t. t.

Kai kurių šį profilį atitinkančių asmenų šeimos nariams taip pat gali grėsti persekiojimui prilygstantis elgesys, pvz., jei Talibanas ieško minėto asmens.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros.

* Šiam profiliui gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.2 Asmenys, kurie dirbo užsienio karinėms pajėgoms arba yra laikomi jas remiančiais

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Remiantis informacija apie buvusį persekiojimą ir pranešimais apie nuolatinį Talibano vykdomą persekiojimą, nustatyta, kad **vertėjų** patiriama persekiojimo baimė apskritai yra pagrįsta.

Informacijos apie Talibano politiką kitų asmenų, bendradarbiavusių su užsienio karinėmis pajėgomis, atžvilgiu yra nedaug. Tačiau, atsižvelgiant į neigiamą Talibano požiūrį į juos ir tai, už ką jis vykdė persekiojimą anksčiau, **kiti asmenys, įtariami ryšiais su užsienio pajėgomis**, greičiausiai pagrįstai galėtų baimintis persekiojimo.

Kai kurių šį profilį atitinkančių asmenų šeimos nariai taip pat galėtų patirti persekiojimui prilygstančio elgesio grėsmę.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros.

* Šiam profiliui gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.3 Religiniai lyderiai

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Rizikos analizė. Nepaisant ribotos informacijos apie laikotarpį po Talibano valdžios perėmimo, atsižvelgiant į buvusį persekiojimą ir nepalankią Talibano ryžtą įkurti Afganistano Islamo Emyratą pagal savo šariato interpretaciją, laikoma, kad **religijos mokslininkai, kurie, kaip manoma, delegitimuoja Talibaną ideologiją**, gali pagrįstai baimintis persekiojimo.

Kitiems **šį profilį atitinkantiems asmenims**, norintiems įrodyti persekiojimo baimės pagrįstumą, reikėtų nurodyti papildomas pavojų keliančias aplinkybes.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir (arba) religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.4 Asmenys, bijantys priverstinio ginkluotų grupuočių verbavimo

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi asmenys patirtų tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta persekiojimo baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- amžius (priklausymas jaunų suaugusiųjų amžiaus grupei);
- karinė praeitis;
- kilmės vietovė ir ginkluotų grupuočių buvimas ir (arba) įtaka;
- padidėjęs konflikto intensyvumas;
- klano pozicija konflikte;
- prasta šeimos socialinė ir ekonominė padėtis
- ir t. t.

Galima sąsaja: Nors pati priverstinio verbavimo grėsmė apkritai gali nesisieti su persekiojimo priežastimi, atsisakymo pasekmės, priklausomai nuo individualių aplinkybių, gali pagrįsti tokią sąsają su (numanomomis) politinėmis pažiūromis, neskaitant kitų priežasčių.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.5 Švietimo sistemos darbuotojai

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Informacija apie švietimo sistemos darbuotojų persekiojimą Talibanui perėmus valdžią yra ribota.

Ne visi asmenys patirtų tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta persekiojimo baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- lytis (pvz., mokytojos moterys);
- kilmė iš vietovių, kuriose sutelkti ISK operatyviniai pajėgumai;
- asmuo ar institucija nesilaiko Talibano nurodymų ir (arba) nustatytos mokymo programos;
- pasisakymai prieš Talibaną
- ir t. t.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir kai kuriais atvejais – religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.6 Sveikatos priežiūros specialistai ir humanitarinės pagalbos darbuotojai, įskaitant nacionalinėse ir tarptautinėse nevyriausybiniuose organizacijose (NVO) dirbančius asmenis

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Pavojų galėtų kelti šios aplinkybės:

- lytis (pvz., moterims);
- veiklos pobūdis (pvz., nacionalinės ir (arba) tarptautinės NVO vykdoma veikla, susijusi su skiepijimu nuo poliomiellito, išminavimo darbais, neutralia nelaikoma arba kultūrinės ar religinės normos pažeidžianti veikla ir t. t.);
- ryšys su buvusia vyriausybe ar paramos teikėjais iš užsienio;
- prieš Talibaną ar kitą ginkluotą grupuotę nukreipti pasisakymai ar veiksmai;
- kilmė iš vietovių, kuriose sutelkti ISK operatyviniai pajėgumai;
- ir t. t.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.7 Žurnalistai ir žiniasklaidos darbuotojai

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Žurnalistai ir žiniasklaidos darbuotojai, kurie, talibų nuomone, juos kritikuoja arba nesilaiko Talibano nustatytų sąlygų, iš esmės pagrįstai galėtų baimintis persekiojimo.

Kitiems žurnalistams ir žiniasklaidos darbuotojams, norintiems įrodyti persekiojimo baimės pagrįstumą, reikėtų nurodyti papildomas pavojų keliančias aplinkybes.

Ypač atidžiai reikėtų vertinti moterų žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų padėtį.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir (arba) religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.8 Žmogaus teisių gynėjai

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Pagrįstą persekiojimo baimę apskritai būtų galima motyvuoti.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir (arba) religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.9 Asmenys, kurie, kaip manoma, pažeidė moralės ir (arba) visuomenės normas

Sunku sudaryti išsamų sąrašą veiksmų, kurie Afganistane laikomi moralės ir (arba) visuomenės normų pažeidimais. Tai priklauso nuo keleto veiksnių, pavyzdžiui, vietos konteksto, dalyvaujančių veikėjų arba to, kaip tas normas aiškina suinteresuotosios šalys. Kai kuriais atvejais šių normų pažeidimą Talibanas ar Afganistano visuomenė gali aiškinti kaip „vakarietiškumą“. Daugiau apie bendrai analizei skirtą poskyrį [Moralės ir visuomenės normos Afganistane](#) skaitykite internete.

Taip pat žr. skyrių **2.10 Šventvagystę ir (arba) apostazę įvykdžiusiais laikomi asmenys**

2.9.1 Smurtas dėl garbės įžeidimo ir moralinio nusižengimo

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- lytis (moterys patiria didesnę riziką);
- kilmės vietovė (ypač kaimo vietovės);
- konservatyvi aplinka;
- lyčių vaidmenis tradiciškai suvokianti šeima;
- susijusių subjektų galia ir (arba) įtaka;
- moralės ir (arba) visuomenės normų pažeidimas
- ir t. t.

Galima sąsaja: religija ir (arba) (numanomos) politinės pažiūros arba priklausymas tam tikrai socialinei grupei.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.9.2. „Vakarietiškais“ laikomi asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- prieglobsčio prašytojo elgesys;
- kilmės vietovė (pvz., ypač kaimo vietovės, vietiniai Talibano normų taikymo skirtumai);
- lytis (moterys patiria didesnę riziką);
- konservatyvi aplinka;
- lyčių vaidmenis tradiciškai suvokianti šeima;
- amžius (tam tikro amžiaus vaikams gali būti sunku (iš naujo) prisitaikyti prie Afganistane taikomų socialinių apribojimų);
- buvimo Vakarų šalyje trukmė;
- prieglobsčio prašytojo matomumas
- ir t. t.

Galima sąsaja. Reikia atsižvelgti į individualias pareiškėjo aplinkybes. Kai kuriais atvejais persekiojimas gali būti vykdomas dėl religijos ir (arba) (numanomų) politinių pažiūrų arba priklausymo tam tikrai socialinei grupei.

Taip pat žr. profilius **2.12.3 Viešas pareigas einančios moterys ir 2.10 Šventvagystę ir (arba) apostazę įvykdžiusiais laikomi asmenys**.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.10 Šventvagystę ir (arba) apostazę įvykdžiusiais laikomi asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Pagrįstą persekiojimo baimę apskritai būtų galima motyvuoti.

Galima sąsaja – religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.11.1 Hazarų etninei grupei priklausantys asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Hazarų padėtį reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad Talibanas neseniai perėmė valdžią. Taip pat reikėtų ištirti ISK vykdomo persekiojimo riziką, atsižvelgiant į grupės operatyvinius pajėgumus. Su pavojų keliančiomis aplinkybėmis gali būti susiję ir kiti profiliai, kaip antai **2.11.2 Šiitai, įskaitant izmailitus, 2.1 Su ankstesne Afganistano vyriausybe susiję asmenys, 2.6 Sveikatos priežiūros specialistai ir humanitarinės pagalbos darbuotojai, įskaitant nacionalinėse ir tarptautinėse NVO dirbančius asmenis arba 2.9 Asmenys, kurie, kaip manoma, pažeidė moralės ir (arba) visuomenės normas**.

Galima sąsaja: (numanoma) religija (žr. profilį **2.11.2 Šiitai, įskaitant izmailitus**), (numanomos) politinės pažiūros (pvz., ryšiai su buvusia vyriausybe, numanoma parama Iranui) ir (arba) rasė (etninė kilmė).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.11.2 Šiitai, įskaitant izmailitus

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Šiitų padėtį reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad Talibanas neseniai perėmė valdžią. Taip pat reikėtų ištirti ISK vykdomo persekiojimo riziką. Šiuo metu vertinama, kad ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- kilmės vietovė (vietovės, kuriose sutelkti ISK operatyviniai pajėgumai, gali būti susijusios su didesniu pavojumi);
- dalyvavimas religinėse apeigose
- ir t. t.

Galima sąsaja – religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.11.3 Hinduistai ir sikai

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Rizikos analizė. Hinduistų ir sikų padėtį reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad Talibanas neseniai perėmė valdžią, tačiau informacijos apie Talibano politiką, kurią jis ketina vykdyti šių mažumų atžvilgiu, yra nedaug. Taip pat reikėtų ištirti ISK vykdomo persekiojimo riziką. Šiuo metu vertinama, kad ne visi šiuos profilius atitinkantys asmenys gali patirti tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta persekiojimo baimė. Individualus vertinimas, ar esama pagrįstos tikimybės, kad prieglobsčio prašytojas bus persekiojamas, turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į su rizika susijusias aplinkybes, visų pirma į jo kilmės vietą (pvz., sritis, kuriose ISK yra sutelkusi operatyvinius pajėgumus) ir t. t.

Galima sąsaja – religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.12 Moterys

Įvairios smurto prieš moteris formos Afganistane dažnai būna labai susijusios tarpusavyje. Todėl šiuos poskyrius reikėtų skaityti kartu.

Norėdami susipažinti su moterų padėties po to, kai valdžią perėmė Talibanas, apžvalga taip pat žr. bendrai analizei skirtą poskyrį [Moterų padėtis po to, kai valdžią perėmė Talibanas](#).

2.12.1 Smurtas prieš moteris ir mergaites. Apžvalga

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

*Nedideli atnaujinimai atlikti 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Individualus vertinimas, ar esama pagrįstos tikimybės, kad apsaugos prašytojas bus persekiojamas, turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į su rizika susijusias aplinkybes, kaip antai:

- jis laikomas atlikusiu *šariato teisei* prieštaraujančius veiksmus;
- darbo pobūdį ir darbo aplinką (ne namuose dirbančių moterų atveju);
- tradicinių lyčių vaidmenų šeimoje suvokimą;
- prastą socialinę ir ekonominę padėtį;
- šeiminių padėčių (didesnę seksualinio smurto ir smurto lyties pagrindų prieš moteris ir paaugles mergaites riziką patiria tos moterys, kurios neturi vyriškos lyties globėjo arba pačios valdo namų ūkį ir pan.);
- buvimą šalies viduje perkeltu asmeniu (ŠVPA)
- ir kt.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir (arba) religija (pvz., kai persekiojimą vykdo Talibanas) ir (arba) priklausymas tam tikrai socialinei grupei (žr. toliau pateiktus pavyzdžius).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.12.2 Žalinga tradicinės santuokos praktika

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

*Nedideli atnaujinimai atlikti 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Individualus vertinimas, ar esama pagrįstos tikimybės, kad apsaugos prašytojas bus persekiojamas, turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į su rizika susijusias aplinkybes, kaip antai:

- jauną amžių (ypač iki 16 metų);
- kilmės vietovę (ypač kaimo vietovės);
- etninę kilmę (pvz., puštūnas);
- tradicinių lyčių vaidmenų šeimoje suvokimą;
- prastą šeimos socialinę ir ekonominę padėtį;

- (galimo) sutuoktinio ir jo šeimos arba tinklo galią ir (arba) įtaką vietoje;
- ir t. t.

Galima sąsaja – priklausymas tam tikrai socialinei grupei (pvz., dėl atsisakymo sudaryti priverstinę arba vaikų santuoką).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.12.3 Viešas pareigas einančios moterys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Viešas pareigas einančios moterys gali atitikti kitus profilius, kaip antai: **2.1 Su ankstesne Afganistano vyriausybė susijusių asmenų**, **2.5 Švietimo sistemos darbuotojų**, **2.6 Sveikatos priežiūros specialistų ir humanitarinės pagalbos darbuotojų**, įskaitant nacionalinėse ir tarptautinėse NVO dirbančius asmenis, **2.7 Žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų** arba **2.8 Žmogaus teisių gynėjų** profilius. Vertinant pagrįstą persekiojimo baimę, taip pat reikėtų susipažinti su rizikos, siejamos su šiais profiliais, analize.

Kalbant apie **kitas viešas pareigas einančias moteris**, individualiai vertinant, ar yra pagrįsta tikimybė, kad prašytoja bus persekiojama, reikėtų atsižvelgti į riziką lemiančias aplinkybes, kaip antai:

- manoma, kad ji nesilaiko Talibano nustatytų sąlygų;
- prieglobsčio prašytoja yra matoma (pvz., dėl darbo pobūdžio);
- konservatyvi aplinka;
- lyčių vaidmenis tradiciškai suvokianti šeima arba tinklas;
- ir t. t.

Galima sąsaja: (numanomos) politinės pažiūros ir (arba) religija

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.12.4. Moterys, kurios, kaip manoma, pažeidė moralės ir (arba) visuomenės normas

Žr. profilį **2.9 Asmenys, kurie, kaip manoma, pažeidė moralės ir (arba) visuomenės normas**.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.12.5 Vienišos ir namų ūkį valdančios moterys

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

*Nedideli atnaujinimai atlikti 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Dėl vienišos moters arba namų ūkio valdytojos statuso tokios moterys patiria didesnę riziką susidurti su veiksmais, kurie dėl savo sunkumo, pasikartojamumo ar kaupimosi gali būti laikomi persekiojimu. Dėl to taip pat padidėja rizika patirti smurtą.

Dėl neigiamo požiūrio į jas, padidėjusio jų pažeidžiamumo dėl galimybės patirti smurtą ir apribojimų, taikomų moterims po to, kai Talibanas perėmė valdžią, vienišos moterys ir namų ūkių valdytojos gali pagrįstai baimintis persekiojimo.

Galima sąsaja: priklausymas tam tikrai socialinei grupei (pvz., išsiskyrusių moterų).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13 Vaikai

Skyriuje apie vaikus aptariamos tam tikros vaikams padidėjusio pažeidžiamumo aplinkybės ir pavojai, su kuriais Afganistane gali susidurti vaikai.

2.13.1 Smurtas prieš vaikus. Apžvalga

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi vaikai gali patirti tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta persekiojimo baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- lytis (berniukai ir mergaitės gali patirti skirtingą riziką);
- amžius ir išvaizda (pvz., barzdos neauginantys berniukai gali patirti persekiojimą kaip *bacha bazi*);
- tradicinių lyčių vaidmenų šeimoje suvokimas;
- prasta vaiko ir šeimos socialinė ir ekonominė padėtis

- ir kt.

Galima sąsaja: Reikia atsižvelgti į individualias pareiškėjo aplinkybes. Pavyzdžiui, (buvę) *bacha bazi* vaikai gali patirti persekiojimą dėl priklausymo konkrečiai socialinei grupei.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13.2 Vaikų santuoka

Žr. skyrių **2.12.2 Žalinga tradicinės santuokos praktika** profilyje **2.12 Moterys**.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13.3 Vaikų verbavimas

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi vaikai gali patirti tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta vaikų verbavimo kaip persekiojimo formos baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- prasta socialinė ir ekonominė padėtis;
- kilmės vieta arba gyvenamoji vieta
- ir kt.

Galima sąsaja: Reikia atsižvelgti į individualias vaiko aplinkybes.

Taip pat žr. 2.4 Asmenys, bijantys priverstinio verbavimo ginkluotose grupuotėse ir 2.13.1 Smurtas prieš vaikus. Apžvalga.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13.4 Vaikų darbas ir prekyba vaikais

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi vaikai gali patirti tokio lygio riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta vaikų darbo ir (arba) prekybos vaikais kaip persekiojimo formos baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- amžius;
- lytis;
- šeiminė padėtis;
- prasta vaiko ir jo šeimos socialinė ir ekonominė padėtis;
- buvimas ŠVPA;
- narkomanija
- ir kt.

Galima sąsaja: Siekiant nustatyti, ar sąsają su persekiojimo priežastimi galima pagrįsti, reikia atsižvelgti į individualias vaiko aplinkybes.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13.5 Vaikų ir ypač mergaičių švietimas

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Bendrieji švietimo sistemos trūkumai ir ribotos galimybės mokytis savaime negali būti laikomi persekiojimu, nes tai nėra sąmoningų trečiosios šalies veiksmų rezultatas. Tačiau jei sąmoningai ribojamos galimybės įgyti išsilavinimą, ypač mergaitėms, tai gali būti laikoma persekiojimu. Su Talibano politika ir praktika mergaičių švietimo klausimu susiję pokyčiai turėtų būti atidžiai vertinami remiantis naujausia informacija apie kilmės šalį šiuo klausimu.

Galima sąsaja: Reikėtų atsižvelgti į individualias vaiko aplinkybes. Priklausomai nuo Talibano vykdomos politikos, religija ir (arba) politinės pažiūros gali būti svarbios.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.13.6 Vaikai be paramos tinklo Afganistane

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Paramos tinklo nebuvimas savaime nereiškia, kad vaikas patirs persekiojimą. Tačiau dėl to tokie vaikai patiria gerokai

didesnę riziką susidurti su veiksmais, kurie dėl savo sunkumo, pasikartojamumo ar kaupimosi gali būti laikomi persekiojimu. Žr., pavyzdžiui, skirsnį **2.13.4 Vaikų darbas ir prekyba vaikais**.

Galima sąsaja: Reikėtų atsižvelgti į individualias vaiko aplinkybes.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.14 LGBTIQ asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Pagrįstą persekiojimo baimę apskritai būtų galima motyvuoti.

Galima sąsaja – priklausymas tam tikrai socialinei grupei.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.15 Neįgalieji ir asmenys, turintys rimtų sveikatos problemų

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- psichikos sutrikimo ar fizinės negalios pobūdis ir matomumas;
- neigiamas šeimos požiūris
- ir kt.

Galima sąsaja – priklausymas tam tikrai socialinei grupei, kalbant apie psichikos sutrikimą ar fizinę negalią turinčius asmenis.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.16.1 Su kraujo kerštu susiję asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Su kraujo kerštu tiesiogiai susijusių vyrų patiriamos rizikos analizė. Pagrįstą persekiojimo baimę apskritai būtų galima motyvuoti.

Su kraujo kerštu tiesiogiai nesusijusių moterų, vaikų ir vyrų patiriamos rizikos analizė. Ne visi asmenys patirtų tokio lygio

riziką, kad būtų nustatyta pagrįsta persekiojimo baimė. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- kraujo keršto intensyvumas;
- kilmės vieta, kurioje teisinė valstybė yra silpna.
- ir kt.

Galima sąsaja: Siekiant nustatyti, ar sąsają su persekiojimo priežastimi galima pagrįsti, reikia atsižvelgti į individualias pareiškėjo aplinkybes. Pavyzdžiui, su kraujo kerštu susiję šeimos nariai gali pagrįstai baimintis persekiojimo dėl priklausymo tam tikrai socialinei grupei.

* Šiam profiliui gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.16.2 Asmenys, dalyvaujantys ginčiuose dėl žemės

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- smurtinis ginčo pobūdis;
- ginče dalyvaujančių subjektų galia ir (arba) įtaka;
- kilmės vietovė;
- ir kt.

Galima sąsaja: Apskritai nėra sąsajos su Konvencijoje nurodyta priežastimi. Tai nesusiję su atskirais atvejais, kai sąsaja galėtų būti nustatoma remiantis papildomomis aplinkybėmis (pvz., etnine kilme, kai Talibanas stoja prieš tam tikras etnines grupes, kurios gali būti ginčo šalys; ginčais dėl žemės, dėl kurios kilo kruvinas kerštas, ir t. t.).

* Šiam profiliui gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.17 Asmenys, kaltinami įprastais nusikaltimais

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Rizikos analizė. Ne visi šį profilį atitinkantys asmenys patiria tokio lygio riziką, kad būtų galima nustatyti pagrįstą persekiojimo baimę. Riziką keliančios aplinkybės galėtų būti šios:

- nusikaltimo, už kurį prieglobsčio prašytojas gali būti persekiojamas, pobūdis;
- numatoma bausmė
- ir kt.

Galima sąsaja: Kalbant apie įprastais nusikaltimais kaltinamus asmenis, apskritai nebūtų jokio ryšio su Konvencijoje nurodyta priežastimi. Tačiau jei nustatoma pagrįsta persekiojimo baimė, susijusi su numatyta bausme pagal šariato teisę, persekiojimas gali būti vykdomas dėl religinių priežasčių. Atskirais atvejais persekiojimas gali būti grindžiamas (ir) kita Konvencijoje nurodyta priežastimi arba pradedamas ar vykdomas diskriminaciniu pagrindu, susijusiu su kita Konvencijoje nurodyta priežastimi.

* Šiam profiliui gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

2.18 Irane arba Pakistane gimę ir (arba) ilgą laiką gyvenę asmenys

Paskutinį kartą atnaujinta 2020 m. gruodžio mėn.

Rizikos analizė. Apskritai elgesys, su kuriuo susiduria šį profilį atitinkantys asmenys, nebūtų prilyginamas persekiojimui. Išimtiniais atvejais priemonių sanakaupa galėtų prilygti persekiojimui.

Galima sąsaja: Apskritai nėra sąsajos su Konvencijoje nurodyta priežastimi. Tai nesusiję su atskirais atvejais, kai sąsaja galėtų būti nustatoma remiantis papildomomis aplinkybėmis.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Papildoma apsauga

PD 15 straipsnio a punktas

Mirties bausmė ar egzekucija

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Islamo teisėje numatyta mirties bausmė.

Pranešama, kad ankstesniame baudžiamajame kodekse buvo gerokai apribotas nusikaltimų, už kuriuos baudžiama mirties bausme, skaičius, o mirties bausmė praktikai buvo vykdoma retai.

Iki perimdamas valdžią, savo kontroliuojamose teritorijose Talibanas taikė bausmes per lygiagrečią teisingumo sistemą, pagrįstą griežtu *šariato teisės* aiškinimu. Tai pasakytina apie egzekucijas, įskaitant viešas egzekucijas užmėtant akmenimis ir sušaudant.

Manoma, kad teisingumo sistema, įvesta po to, kai Talibanas perėmė valdžią, yra jų sukilimo metu įsteigtų šešėlinių teismų veiklos tęsinys. Afganistano teisėjų ir policijos pareigūnų sprendimai ir veiksmai valdant Talibanui yra grindžiami šariato teise. Talibano pareigūnų teigimu, pagal šariato teisę už tam tikrus nusikaltimus skiriamos mirties ir kūno bausmės laikomos tinkamomis. Iki 2021 m. gruodžio mėn. pradžios nebuvo gauta pranešimų apie teismo paskirtą mirties bausmę. Taip pat buvo gauta pranešimų apie Talibano įvykdytas mirties bausmes asmenims, kaip įtariama, susijusiems su ISK.

Tais atvejais, kai nėra ryšio su Konvencijoje nurodytomis priežastimis (pavyzdžiui, kai kuriais skirsnyje [2.17 Asmenys, kaltinami įprastais nusikaltimais](#) nurodytais atvejais), reikėtų apsvarstyti papildomos apsaugos pagal [PD 15 straipsnio a punktą](#) poreikį. Jei yra pagrįsta tikimybė, kad bus paskirta arba įvykdyta mirties bausmė ar egzekucija, skiriama papildoma apsauga pagal [PD 15 straipsnio a punktą](#), nebent prieglobsčio prašytojui nebūtų suteiktas pabėgėlio statusas pagal [PD 17 straipsnį](#).

Atkreipkite dėmesį, kad gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

PD 15 straipsnio b punktas

Kankinimas arba nežmoniškas ar žeminantis elgesys arba baudimas

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojai iš tikrųjų rizikuoja patirti kankinimą, nežmonišką ar žeminantį elgesį arba baudimą, dažnai egzistuoja sąsaja su persekiojimo priežastimi pagal pabėgėlio apibrėžtį, todėl tokie asmenys atitinka pabėgėlio statuso reikalavimus. Tačiau tais atvejais, kai nėra ryšio su Konvencijoje nurodytomis priežastimis ir prieglobsčio prašytojas neatitinka pabėgėlio statuso reikalavimų, reikėtų išnagrinėti papildomos apsaugos poreikį pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#).

Nagrinėjant apsaugos poreikį pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#) reikėtų atsižvelgti į toliau nurodytas aplinkybes.

- Sveikatos priežiūros paslaugų neprieinamumas ir socialinės bei ekonominės sąlygos.** Svarbu pažymėti, kad didelė žala turi pasireikšti subjekto elgesiu ([PD 6 straipsnis](#)). Pats savaime bendras sveikatos priežiūros, švietimo ar kitų socialinių ir ekonominių elementų neprieinamumas (pvz., dėl ŠVPA padėties, sunkumų ieškant pragyvenimo galimybių ar būsto) nelaikomas patenkančiu į nežmoniško ar žeminančio elgesio taikymo sritį pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#), nebent subjektas demonstruoja tyčinį elgesį, pavyzdžiui, tyčia atima iš prieglobsčio prašytojo galimybę gauti tinkamą sveikatos priežiūrą.
- Savavališkas ir neteisėtas sulaikymas bei kalinimo sąlygos.** Ypatingą dėmesį reikėtų skirti savavališko ir neteisėto sulaikymo reiškiniams, taip pat – kalinimo sąlygoms. Savavališkas sulaikymas ir neteisėti sulaikymo centrai, kuriems vadovauja įvairūs subjektai (susiję su buvusia vyriausybe, karinėmis grupuotėmis, diktatoriškais vadovais ar sukilėlių grupuotėmis), buvo plačiai paplitę Afganistane. Apskritai šiose neteisėto sulaikymo įstaigose nebuvo laikomasi žmogaus teisių, o asmenims, patiriantiems tikrą riziką būti neteisėtai sulaikytiems, gali reikėti apsaugos. Netrukus po to, kai parėmė valdžią, Talibanas paskelbė, kad paleidžia „visus politinius kalinius“ visame Afganistane, ir paleido tūkstančius kalinių. 2021 m. spalio 31 d. vienas Talibanų pareigūnas konstatavo, kad Afganistane yra maždaug 4 000 kalinių. Dabartiniai kaliniai buvo sulaikyti remiantis baudžiamaisiais kaltinimais, įskaitant žmogžudystes ir nužudymus. Taip pat buvo pranešta, kad Talibanas įkalina žmones „dėl menkų įtarimų neteisėta veikla“. Gauta pranešimų apie tai, kad Talibanų kovotojai suiminėja žmones ir sulaikymo metu naudoja smurtą bei kankinimus. Taip pat buvo pranešama, kad kelias savaites trukusių kovų Pandžširo provincijoje metu Talibanas kankino žurnalistus, sveikatos priežiūros specialistus ir civilius gyventojus. Talibanas buvo kaltinamas ir žmogaus teisių pažeidimais prieš asmenis, įtariamus ryšiais su ISK, įskaitant neteisėtą sulaikymą ir kankinimus Nangarharo ir kitose srityse. Be to, galima įvertinti, kad tais atvejais, kai baudžiamasis persekiojimas ar bausmė yra akivaizdžiai neteisingi ar neproporcingi arba kai asmuo kalinamas sąlygomis, nesuderinamomis su pagarba žmogaus orumui, gali būti padaryta didelė žala pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#). Taip

pat reikėtų pabrėžti, kad oficialiuose ir neoficialiuose sulaikymo centruose dažnai buvo vykdomi kankinimai.

- **Kūno bausmės.** *Šariato teisėje* už įvairius nusikaltimus numatytos kūno bausmės, pavyzdžiui, užmėtymas akmenimis už svetimavimą, viešas nuplakimas už alkoholio vartojimą ir rankų amputacija už kai kurių rūšių vagystes. Po to, kai perėmė valdžią, Talibanas pateikė aiškius nurodymus dėl būtino *šariato teisės* normų laikymosi. Pranešama, kad fizinės bausmės, įskaitant mirties bausmę, laikomos būtina *šariato teisės* dalimi. Buvo daroma prielaida, kad Talibano teisėjai vengia skirti griežtas bausmes, kad neprarastų gyventojų paramos. Tačiau gauta pranešimų apie tai, kad talibų kovotojai civiliams taiko bausmes – be kita ko, nuplaka įtariamus vagis. Jei nėra sąsajos su persekiojimo priežastimi pagal pabėgėlio apibrėžtį, riziką patirti kūno bausmę, pavyzdžiui, vieną iš pirmiau minėtų, gali būti nustatoma pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#).
- **Nusikalstamas smurtas.** Apie bendrą ir organizuotą nusikalstamumą buvo pranešama visoje šalyje, o pastaraisiais metais tokių pranešimų padaugėjo, ypač didžiuosiuose miestuose, pvz. Kabule, Džalalabade, Herate ir Mazari Šarife. Buvo pranešama apie suaugusiųjų ir vaikų pagrobimus, plėšimus ir vagystes su įsilaužimu, žmogžudystes ir turto prievartavimą. Nusikalstamos grupuotės taikėsi į verslininkus, vietos pareigūnus ir paprastus žmones, o pagrindiniais taikiniais buvo nurodomi užsieniečiai ir turtingi afganai. Informacijos apie nusikalstamą veiklą po Talibano atėjimo į valdžią yra nedaug. Jei nėra sąsajos su persekiojimo priežastimi pagal pabėgėlio apibrėžtį, nusikaltimų, pavyzdžiui, pirmiau minėtų, rizika gali būti nustatoma pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#).

Kitais atvejais reali didelės žalos rizika pagal [PD 15 straipsnio b punktą](#) gali kilti, be kita ko, kai kuriomis aplinkybėmis, nurodytomis profilyje [2.13 Vaikai](#), [2.16.2 Asmenys, dalyvaujantys ginčuose dėl žemės](#) ir kt.

Atkreipkite dėmesį, kad gali būti svarbūs argumentai [dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

PD 15 straipsnio c punktas

Rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Kad būtų galima taikyti [PD 15 straipsnio c punktą](#), būtini šie elementai:

2 pav. PD 15 straipsnio c punktas. Vertinimo elementai.

Kad būtų galima taikyti [PD 15 straipsnio c punktą](#), pirmiau nurodyti elementai turėtų būti nustatomi bendrai.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Toliau pateikiama atitinkamų išvadų, susijusių su padėtimi Afganistane, santrauka.

a. Ginkluotas konfliktas 2021 m. vasaros mėnesiais Talibano puolimas sparčiai plėtėsi ir baigėsi tuo, kad talibai užėmė beveik visą šalį. ANSP personalas dažnai pasitraukdavo iš savo pozicijų nesiveldamas į susirėmimus. Savo pareiškimuose po to, kai 2021 m. rugpjūčio mėn. perėmė valdžią, Talibanas paskelbė, kad karas baigtas. Tačiau kai kuriose vietovėse buvo telkiamos ginkluotos pasipriešinimo grupuotės ir vyko ginkluoti susirėmimai. ISK taip pat ir toliau aktyviai veikia šalyje.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

b. Civilis [PD 15 straipsnio c punktas](#) taikomas asmeniui, kuris nepriklauso nė vienai iš konflikto šalių ir nedalyvauja karo veiksmuose, galimai įskaitant buvusius kovotojus, kurie nuoširdžiai ir visam laikui atsisakė ginkluotos veiklos. Toliau nurodytus profilius atitinkančių asmenų prašymus reikėtų atidžiai išnagrinėti. Remiantis individualiu vertinimu, gali būti nustatyta, kad tokie prieglobsčio prašytojai negali būti laikomi civiliais asmenimis pagal [PD 15 straipsnio c punktą](#). Pavyzdžiui:

- **Talibanas**
- **Talibanui besipriešinančios ginkluotos grupuotės** – kelios sukarintos grupuotės toliau veikė arba buvo suformuotos paskutinėmis Talibano puolimo dienomis ir po to, kai talibai perėmė valdžią.

- **Kitos ginkluotos grupuotės** – Afganistane veikia ir kitos ginkluotos grupuotės, pavyzdžiui, ISK, Uzbekistano islamo judėjimas, Haqqani tinklas, „Al Qaida“ ir „Jundullah“.

Reikėtų pažymėti, kad aktyvus dalyvavimas priešiškoje veikloje nebūtinai reiškia, jog buvo atvirai nešiojamas ginklas, bet gali apimti ir esminę logistinę ir (arba) administracinę paramą kovotojams.

Svarbu pabrėžti, kad apsaugos poreikių vertinimas yra orientuotas į ateitį. Todėl pagrindinis spręstinas klausimas yra susijęs su tuo, ar prieglobsčio prašytojas, jei grįš, bus civilis, ar ne. Faktas, kad asmuo anksčiau dalyvavo priešiškoje veikloje, nebūtinai reiškia, kad jam negali būti taikomas [PD 15 straipsnio c punktas](#).

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

- c. **Nesirenkamasis smurtas** Po to, kai Talibanas perėmė valdžią, nesirenkamojo smurto atvejų ir civilių aukų gerokai sumažėjo. Nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. taip pat sumažėjo konflikto sukeltos priverstinės migracijos atvejų. Išvedus tarptautines pajėgas nebeliko vieno iš pagrindinių ankstesnio konflikto dalyvių (buvusios Afganistano vyriausybės), bet Talibanas ir ISK konfliktas tęsiasi. Pranešama, kad šalyje vykdomas smurtas yra tikslinio pobūdžio, bet per tokius incidentus pastebėta ir civilių aukų. Taip pat pasitaikė ir su saugumu susijusių incidentų, ypač kai kuriose šalies vietovėse. Todėl manoma, kad šių gairių rengimo metu **nesirenkamojo smurto lygis** yra gerokai mažesnis nei anksčiau (iki Talibanui perimant valdžią). Vis dėlto nesirenkamojo smurto pavojus bet kurioje šalies dalyje ateityje visada turėtų būti grindžiamas naujausia informacija apie dinamiką konkrečioje vietovėje ir visoje šalyje. Taip pat reikėtų atsižvelgti į apribojimus, susijusius su galimybe rengti patikimus pranešimus iš šalies.

Keičiantis saugumo padėčiai Afganistane, siekiant atlikti perspektyvų vertinimą, susijusį su **pavojaus lygiu dėl nesirenkamojo smurto** ginkluoto konflikto aplinkybėmis, remiantis atitinkama ir naujausia informacija apie kilmės šalį, būtų galima atsižvelgti į toliau nurodytus elementus:

- **konflikto dalyvius**, įskaitant įvairių dalyvių atsiradimą ir (arba) operatyvinius pajėgumus, galimą kitų valstybių dalyvavimą konflikte, konkretaus dalyvio kontrolės teritorijoje trukmę ir santykinį stabilumą ir kt.;
- **incidentus ir civilių aukas** – naudojamus metodus ir taktiką, incidentų dažnumą ir poveikį, atsižvelgiant į civilių aukas;

- **geografinę aprėptį** – kai kurie su konfliktu susiję smurto atvejai gali būti būdingi tik tam tikram regionui, atsižvelgiant į dalyvaujančius subjektus, pavyzdžiui, vietines ginkluotas grupuotes, besipriešinančias Talibanui;
- **priverstinę migraciją** – su konfliktu susijusi priverstinė migracija gali būti svarbus vykdomo smurto lygio ir (arba) civilių gyventojų rizikos suvokimo rodiklis.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

d. Rimta ir asmeninė grėsmė

Pagal „slankiąją skalę“ kiekvieną atvejį reikėtų vertinti individualiai, atsižvelgiant į smurto konkrečioje vietovėje pobūdį ir intensyvumą, taip pat į prieglobsčio prašytojo asmeninių aplinkybių visumą. Tam tikros asmeninės aplinkybės gali didinti nesirenkamojo smurto riziką, įskaitant tiesiogines ir netiesiogines jo pasekmes. Nors neįmanoma pateikti išsamių gairių, kokios galėtų būti atitinkamos asmeninės aplinkybės ir kaip jas reikėtų vertinti, toliau nurodomi galimi aplinkybių, galinčių turėti įtakos asmens gebėjimui įvertinti su nesirenkamuoju smurtu ginkluoto konflikto aplinkybėmis susijusią riziką ir (arba) jos išvengti, pavyzdžiai:

- amžius;
- lytis;
- sveikatos būklė ir negalia, įskaitant psichikos sveikatos sutrikimus;
- ekonominė padėtis;
- vietovės pažįstamumas;
- prieglobsčio prašytojo profesija
- ir kt.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

e. Pavojus gyvybei ar asmeniui Žalos pavojus pagal [PD 15 straipsnio c punktą](#)

formuluojamas kaip „grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui“, o ne kaip konkretaus smurto akto grėsmė. Kai kurios žalos Afganistano civilių gyventojų gyvybei ar asmeniui rūšys, apie kurias pranešama dažniausiai, yra nužudymai, sužeidimai, pagrobimai, antžeminių minų sukeltas neįgalumas ir kt.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

f. Sąsaja Sąsaja „dėl <...> priežasčių“ reiškia priežastinį ryšį tarp nesirenkamojo smurto ir žalos (rimtos grėsmės civilio gyvybei arba asmeniui) ir apima:

- žalą, kurią tiesiogiai sukelia nesirenkamasis smurtas arba konflikto dalyvių veiksmai, ir

- žalą, kurią netiesiogiai sukelia nesirenkamasis smurtas ginkluoto konflikto metu. Į netiesioginį poveikį atsižvelgiama tik tam tikra apimtimi ir tol, kol yra akivaizdus ryšys su nesirenkamuoju smurtu, pavyzdžiui: plačiai paplitęs nusikalstamas smurtas dėl įstatymų nepaisymo, išgyvenimui būtinų priemonių sunaikinimas, infrastruktūros naikinimas, atsisakymas suteikti humanitarinę pagalbą arba ribotas jos prieinamumas ir ribotas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas. Dėl ginkluotų susirėmimų ir (arba) kelių blokavimo taip pat gali kilti su maisto tiekimu susijusių sunkumų, dėl kurių kyla badas, arba sunkumų, susijusių su sveikatos priežiūros paslaugų ribotu prieinamumu ar neprieinamumu tam tikruose Afganistano regionuose.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Apsaugos teikėjai

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

[PD 7 straipsnyje](#) nustatyta, kad apsaugą nuo persekiojimo gali suteikti tik:

a) valstybė arba

b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį valdančios grupės ar organizacijos,

jei jos **nori ir gali** pasiūlyti apsaugą, kuri turi būti

veiksminga ir ilgalaikio pobūdžio.

Tokia apsauga paprastai suteikiama, kai <...> minimi apsaugos teikėjai imasi pagrįstų priemonių, kad užkirstų kelią persekiojimui ar didelei žalai, *inter alia*, **taikydami veiksmingą teisinę sistemą persekiojimui ar didelei žalai nustatyti, persekioti dėl veiksmų, kurie laikomi persekiojimu arba didele žala, ir nubausti už juos,**

ir kai prašytojas turi **galimybę naudotis tokia apsauga.**

Sukilimo metu Talibanas laikė save Afganistano šešėline vyriausybe, o jo komisijos ir valdymo organų sudėtis atkartojė tipinės vyriausybės administracinių įstaigų sudėtį ir pareigybes. Buvo manoma, kad politikos formavimui ir taikymui įtakos turi vietinių Talibano lyderių asmenybės, pageidavimai ir santykiai. Savo kontroliuojamose teritorijose grupė taikė lygiagrečią teisingumo sistemą, pagrįstą griežtu šariato teisės aiškinimu, todėl šešėliniai teismai vykdė egzekucijas ir bausmes, kurias UNAMA laiko žiauriomis, nežmoniškomis ir žeminančiomis.

Po to, kai perėmė sostinę Kabulą, Talibanas paskelbė atkuriantis Afganistano Islamo Emyratą, kuris vadovavo Afganistanui nuo 1996 m. iki 2001 m. Pranešama, kad 2021 m. spalio mėn. talibai kontroliavo visą Afganistano teritoriją ir teikė paslaugas žmonėms.

Talibanas išsamiai nepaaiškino, kaip ketina valdyti Afganistaną, kokio tipo politinę sistemą numatė priimti ar kokios konstitucijos pagrindu veiks vyriausybė. Apskritai šariatą talibai vadino ne tik teisine, bet ir politine sistema, kurią reikia įvesti, ir pabrėžė islamo svarbą savo valdyme. Todėl dauguma asmenų, paskirtų į laikinąją vyriausybę, turėjo dvasinį išsilavinimą.

Buvo paskirti asmenys eiti pareigas pagrindinėse ministerijose ir provincijų administravimo institucijose, įskaitant Doros skatinimo ir ydų prevencijos ministeriją. Valdant ankstesnei Talibano valdžiai viena iš pagrindinių šios institucijos funkcijų buvo užtikrinti Talibano pateiktą šariato teisės aiškinimą, ir yra pranešimų, kad naujoji ministerija jau paskelbė gaires temomis, susijusiomis su „islamo vertybėmis“.

Talibanas taip pat pradėjo kurti saugumo institucijas. Šaltiniuose pranešama, kad talibų lyderiai nesuvaldo savo kovotojų, ir pastebima, kad šie, veikdami savo iniciatyva, smurtauja prieš

civilius gyventojus bei žurnalistus, taip pat vykdo kratas namuose ir atlieka keršto veiksmus, nepaisant visuotinės amnestijos, kuri buvo paskelbta visiems, atlikusiems tarnybą ankstesnėje vyriausybėje.

Kadangi Talibanas daugelį metų administravo šešėlinius šariato teismus, tikimasi, kad būsima teisingumo sistema tęs įsteigtų šešėlinių teismų veiklą. 2021 m. rugsėjo 7 d. buvusios šešėlinės teismų sistemos, įskaitant jos Aukščiausiąjį teismą, vadovas Abdul Hakim Ishaqzai buvo paskirtas teisingumo ministru. Pranešama, kad 2021 m. spalio viduryje buvo įsteigtas naujas Aukščiausiasis Teismas.

Remiantis Talibano pareigūnų pareiškimais, fizinės bausmės, įskaitant mirties bausmę, laikomos būtina islamo teisės dalimi, o kai kurios bausmės, taikytos pastarąjį Talibano valdymo laikotarpį, bus atgaivintos. Taip pat buvo teigiama, kad mirties bausmę skelbs teismas, tačiau bausmė galbūt nebus vykdoma viešai. Vis dėlto ekspertai mano, kad bausmės už tam tikrus nusikaltimus turi būti vykdomos viešai, nors galbūt nebūtina viešai vykdyti bausmes už visų rūšių nusikaltimus. Spalio viduryje Talibanas paskelbė, kad bausmės nebus vykdomos viešai, nebent Aukščiausiasis Teismas paskelbs įsakymą atlikti tokius veiksmus.

Dėl tinkamo teisinio proceso nebuvimo ir bausmių pobūdžio Talibano valdomo teisingumo mechanizmo negalima laikyti teisėta apsaugos forma. Be to, atsižvelgiant į talibų atliktus žmogaus teisių pažeidimus, remiantis šių gairių rengimo metu turima informacija, galima daryti išvadą, kad Talibanas neatitinka apsaugos teikėjo, galinčio suteikti veiksmingą, neterminuotą ir prieinamą apsaugą, statuso.

Šiuo metu nenustatyta jokių kitų subjektų, kurie kontroliuotų didelę teritorijos dalį ir galėtų teikti apsaugą taip, kaip apibrėžta PD 7 straipsnyje.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Jei prieglobsčio prašytojo kilmės teritorijoje negalima nustatyti apsaugos teikėjo, atitinkančio [PD 7 straipsnio](#) reikalavimus, vertinimą galima tęsti nagrinėjant, ar galima pasinaudoti vidaus apsaugos alternatyva (VAA).

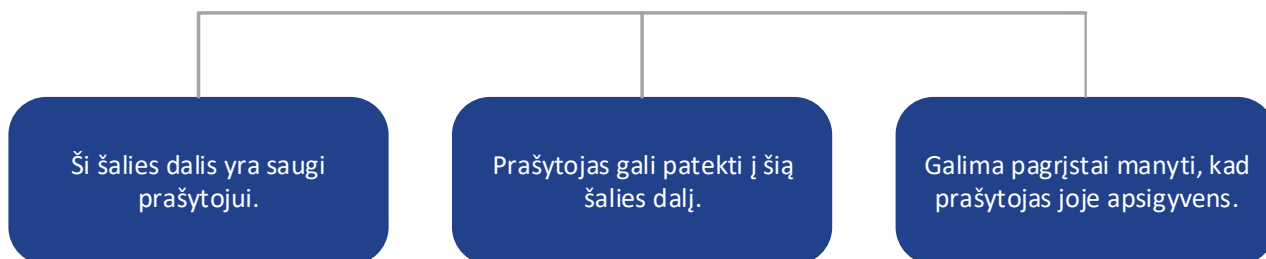

Vidaus apsaugos alternatyva

Paskutinį kartą atnaujinta 2022 m. balandžio mėn.

Kad būtų galima taikyti [PD 8 straipsnį](#), būtini šie elementai:

3 pav. VAA. Vertinimo elementai

Tam tikrą profilį atitinkantys asmenys, kurie pagrįstai baiminasi gresiančio Talibano persekiojimo arba iš tikrųjų rizikuoja patirti didelę žalą, negali atitikti **saugumo** kriterijaus, atsižvelgiant į tai, kad ši grupuotė kontroliuoja teritoriją.

Asmenims, kurie pagrįstai baiminasi persekiojimo arba iš tikrųjų rizikuoja patirti didelę žalą dėl kitų subjektų vykdomo persekiojimo, VAA būtų nesaugi dėl dabartinės padėties neapibrėžtumo ir PD 7 straipsnio reikalavimus atitinkančios apsaugos nebuvimo. Išimtiniais atvejais asmuo gali neturėti visiškai pagrįstos baimės arba iš tikrųjų nepatirti didelės žalos rizikos persikėlęs į tam tikrą šalies dalį, priklausomai nuo to, koku mastu tas subjektas veikia. Vertinant, ar saugumo reikalavimas gali būti pagrįstas, reikėtų atsižvelgti į esamos padėties neapibrėžtumą.

Šiuo metu nėra žinoma apie kokius nors apribojimus vyrams **keliauti ir patekti** į Afganistano teritoriją. Moterų galimybes savarankiškai keliauti Afganistane jau ir šiaip varžo socialiniai ir formalūs apribojimai, o jų judėjimo laisvę dažnai riboja reikalavimas gauti vyro sutikimą arba turėti vyriškos lyties palydovą. Po to, kai perėmė valdžią, Talibanas paskelbė apie tolesnius moterims taikomus kelionių apribojimus, kurie gali turėti įtakos moterų galimybėms saugiai ir teisėtai keliauti po Afganistaną. Kaip pranešama, Doros skatinimo ir ydų prevencijos ministerija visų pirma paskelbė gaires, kuriose teigiama, kad moterims neturėtų būti siūloma važiuoti toliau nei 45 mylių (72 km) atstumu be artimo vyriškos lyties giminaičio palydos, o vairuotojai raginami neteikti pavežėjimo paslaugų moterims, kurios nedėvi hidžabo.

Tais išimtiniais atvejais, kai galima atitikti saugumo, kelionės ir įleidimo kriterijus pagal VAA, ypatingą dėmesį taip pat reikėtų skirti dabartinei humanitarinei padėčiai Afganistane. Pastaroji gali turėti įtakos **pagrįstumo** kriterijui atliekant vertinimą pagal [PD 8 straipsnį](#), todėl taikyti VAA apskritai nebūtų prasmės.

Todėl dabar, kai rengiamos šios gairės, manoma, kad VAA apskritai negalėtų būti taikoma jokioje Afganistano dalyje.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Pabėgėlio statuso nesuteikimas

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Atsižvelgiant į sunkias pasekmes, kurias asmeniui gali sukelti pabėgėlio statuso nesuteikimas, nesuteikimo pagrindai turėtų būti aiškinami siaurai ir taikomi atsargiai.

Šiame skyriuje pateikti pavyzdžiai nėra išsamūs ir galutiniai. Kiekvienas atvejis turėtų būti nagrinėjamas atskirai.

Jei yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas padarė kurį nors iš atitinkamų veiksmų, privaloma taikyti statuso nesuteikimo nuostatas.

Pabėgėlio statusas neturėtų būti suteikiamas toliau nurodytais atvejais:

Pagrindas nesuteikti

pabėgėlio statuso

- nusikaltimas taikai, karo nusikaltimas arba nusikaltimas žmoniškumui
- sunkus nepolitinis nusikaltimas ne prieglobsčio šalyje, dar prieš priimančią asmenį kaip pabėgėlį
- Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai

papildomos apsaugos

- nusikaltimas taikai, karo nusikaltimas arba nusikaltimas žmoniškumui
- sunkus nusikaltimas
- Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai
- pavojus visuomenei arba valstybės narės, kurioje gyvena prašytojas, saugumui
- kiti nusikaltimai (tam tikromis aplinkybėmis)

Reikėtų pabrėžti, kad sprendžiančiajai institucijai tenka pareiga įrodyti, siekiant nustatyti atitinkamo pagrindo nesuteikti pabėgėlio statuso elementus ir individualią prašytojo atsakomybę, o prašytojas lieka įpareigotas bendradarbiauti nustatant visus su jo prašymu susijusius faktus ir aplinkybes.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Afganistano atveju dėl daugybės aplinkybių ir skirtingų profilių gali tekti apsvarstyti galimybę pabėgėlio statuso nesuteikti. PD nenustatytas terminas, per kurį turi būti taikomi pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai. Prašytojai gali būti neįleidžiami dėl įvykių, susijusių su dabartiniu ir ankstesniais konfliktais (pavyzdžiui, Sauro revoliucija ir Chalko režimu (1978–1979 m.), Sovietų Sąjungos karu Afganistane (1979–1989 m.), Afganistano vyriausybės ir modžahedų pajėgų konfliktu (1989–1992 m.) ir Afganistano pilietiniu karu (1992–1996 m.) bei Talibano režimu (1996–2001 m.)). Afganistano piliečiai taip pat dalyvavo konfliktuose už Afganistano ribų, kurie gali būti svarbūs sprendžiant klausimą dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo.

IKŠ rodo, kad veiksmus, dėl kurių pabėgėlio statuso suteikti negalima, vykdo daugelis veikėjų, tiek susijusių su ginkluotais konfliktais, tiek su bendru nusikalstamumu ir žmogaus teisių pažeidimais.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

Tolesniuose poskyriuose pateikiamos gairės dėl galimo prieglobsčio nesuteikimo atsižvelgiant į Afganistano aplinkybes.

Nusikaltimas taikai, karo nusikaltimas ar nusikaltimas žmoniškumui

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Galima pažymėti, kad pabėgėlio statuso nesuteikimas prieglobsčio prašytojams iš Afganistano dėl „nusikaltimo taikai“ ne itin aktualus.

IKŠ rodo, kad Afganistano sukilėlių grupuotės, (buvusios) ANSP ir provyriausybinių sukarintų grupuotės, taip pat civiliai gyventojai gali būti įtraukti į veiksmus, kurie būtų laikomi karo nusikaltimais arba nusikaltimais žmoniškumui. Visų dabartinių ir ankstesnių konfliktų dalyvių Afganistane įvykdyti tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, apie kuriuos buvo pranešta, gali būti prilyginami karo nusikaltimams.⁷

⁷ Taip pat žr. <https://www.icc-cpi.int/afghanistan>.

Atsižvelgiant į tai, kad atitinkami veiksmai kvalifikuojami kaip karo nusikaltimai, Afganistane vykstančius ginkluotus konfliktus⁸ galima apibūdinti šitaip:

- ginkluotas konfliktas tarp Afganistano liaudies demokratų partijos vadovybės ir ginkluotų priešininkų nuo 1979 m. vasaros iki sovietų įsiveržimo 1979 m. gruodžio 24 d. – netarptautinis;
- Sovietų karas Afganistane nuo 1979 m. gruodžio mėn. iki 1989 m. vasario mėn. – tarptautinis;
- ginkluotas konfliktas tarp modžahedų pajėgų ir vyriausybės (1989–1996) – netarptautinis;
- ginkluotas konfliktas tarp Talibano ir Vieningo fronto (1996–2001) – netarptautinis;
- JAV vadovaujamos koalicijos ginkluotas konfliktas su Talibano režimu nuo 2001 m. spalio mėn. iki 2002 m. birželio mėn. – tarptautinis;
- Talibano vadovaujamas sukilimas prieš (buvusią) Afganistano vyriausybę (nuo 2002 m.), taip pat konfliktai tarp įvairių antivyriausybinių grupuočių (nuo 2015 m. iki šiol) – ne tarptautiniai.

Afganistano nacionalinio stabilumo ir susitaikymo įstatymu numatyta amnestija ir amnestijos nuostatos, įtvirtintos 2016 m. rugsėjo mėn. susitarimu su Hezb-e Islami partija (partijos vadovu Gulbuddin Hekmatyar) greičiausiai nesutrukdydys nesuteikti pabėgėlio statuso prašytojui tais atvejais, kai nustatoma individuali atsakomybė už atitinkamus veiksmus, dėl kurių jis negali būti suteiktas, nes jie neatitiktų būtinų reikalavimų, t. y. Afganistano piliečių demokratinės valios ir asmens, kuris buvo patrauktas atsakomybėn kitais būdais, prašymo.

Sunkus (nepolitinis) nusikaltimas

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Dėl plačiai paplitusio nusikalstamumo ir teisėtvarkos pažeidimų Afganistane „sunkių (nepolitinių) nusikaltimų“ pagrindas yra ypač svarbus. Be žmogžudysčių, susijusių su šeiminiiais ir kitais asmeniniais ginčais, kai kurie ypač svarbūs sunkių nusikaltimų pavyzdžiai gali būti prekyba narkotikais ir jų kontrabanda, prekyba ginklais, prekyba žmonėmis, korupcija, turto iššvaistymas ir kiti ekonominiai nusikaltimai, neteisėti mokesčiai, neteisėta naudingųjų iškasenų, brangakmenių, archeologinių artefaktų gavyba, prekyba ar kontrabanda ir kt.

Smurtas prieš moteris ir vaikus (pvz., susijęs su *bacha bazi*, vaikų santuokomis, nužudymais dėl garbės, seksualiniu smurtu ar kai kuriomis smurto šeimoje formomis ir t. t.), kuris Afganistane yra plačiai paplitęs, taip pat gali būti laikomas sunkiu (ne politiniu) nusikaltimu.

Kai kurie sunkūs (ne politiniai) nusikaltimai gali būti susiję su ginkluotu konfliktu (pvz., jei jie padaromi siekiant finansuoti ginkluotų grupuočių veiklą) arba gali būti laikomi iš esmės nežmoniškais veiksmais, padarytais vykdant sistemingą ar platų išpuolį prieš civilius

⁸ Atkreipkite dėmesį, kad vertinime pagal PD 12 straipsnio 2 dalies a punktą ir 17 straipsnio 1 dalies a punktą pateikiamos nuorodos į atitinkamus tarptautinius dokumentus, kuriuose apibrėžiami šie terminai. Todėl vertinimas, ar vyksta ginkluotas konfliktas, ar ne, taip pat jo pobūdžio vertinimas yra grindžiami tarptautine humanitarine teise ir gali skirtis nuo vertinimo pagal PD 15 straipsnio c punktą, kaip apibrėžta ESTT sprendime dėl *Diakité*.

gyventojus; tokiu atveju jie turėtų būti nagrinėjami pagal [PD 12 straipsnio 2 dalies a punktą ir \(arba\) 17 straipsnio 1 dalies a punktą](#).

Kalbant apie pabėgėlio statuso nesuteikimą, nusikaltimas galėtų būti siejamas su šiuo pagrindu, jei jis būtų padarytas Afganistane arba bet kurioje trečiojoje šalyje (pavyzdžiui, pareiškėjui gyvenant Pakistane ar Irane arba tranzito šalyse ir pan.). Kalbant apie papildomą apsaugą, dėl padarytų sunkių nusikaltimų priimančiojoje šalyje prašytojams iš Afganistano taip pat būtų galima nesuteikti pabėgėlio statuso.

Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Kalbant apie Afganistaną, (buvusi) narystė ginkluotose grupuotėse, pavyzdžiui, ISK, Talibane arba Hezb-e Islami, galėtų paskatinti atitinkamus svarstymus pagal [PD 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir \(arba\) 17 straipsnio 1 dalies c punktą](#), be svarstymų pagal [PD 12 straipsnio 2 dalies a punktą, 17 straipsnio 1 dalies a punktą arba PD 12 straipsnio 2 dalies b punktą ir \(arba\) 17 straipsnio 1 dalies b punktą](#).

Sprendimas nesuteikti pabėgėlio statuso gali būti priimtas remiantis individualiu konkrečių faktų vertinimu, atsižvelgiant į prašytojo veiklą toje organizacijoje. Prieglobsčio prašytojo užimamos pareigos organizacijoje būtų svarbi aplinkybė, o aukštos pareigos galėtų pagrįsti (paneigiamą) individualios atsakomybės prielaidą. Nepaisant to, prieš priimant sprendimą nesuteikti pabėgėlio statuso būtina išnagrinėti visas svarbias aplinkybes.

Jei turima informacija rodo, kad asmuo galimai dalyvavo vykdant nusikaltimus taikai, karo nusikaltimus ar nusikaltimus žmoniškumui, vertinimą reikėtų atlikti atsižvelgiant į [PD 12 straipsnio 2 dalies a punkte ir \(arba\) 17 straipsnio 1 dalies a punkte](#) išdėstytus pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindus.

Pavojus visuomenei arba valstybės narės saugumui

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. lapkričio mėn.

Nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymą, pagal [PD 17 straipsnio 1 dalies d pastraipą](#) pagrindas nesuteikti pabėgėlio statuso taikomas tik tiems asmenims, kurie kitais atžvilgiais atitinka papildomos apsaugos suteikimo reikalavimus.

Kitaip nei kitų pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindų, šios nuostatos taikymas grindžiamas į ateitį orientuotu rizikos vertinimu. Nepaisant to, nagrinėjant atsižvelgiama į ankstesnę ir (arba) dabartinę prašytojo veiklą, pavyzdžiui, ryšį su tam tikromis grupuotėmis, kurios laikomos keliančiomis pavojų valstybių narių saugumui, arba prašytojo nusikalstamą veiklą.

Daugiau informacijos – bendroje analizėje.

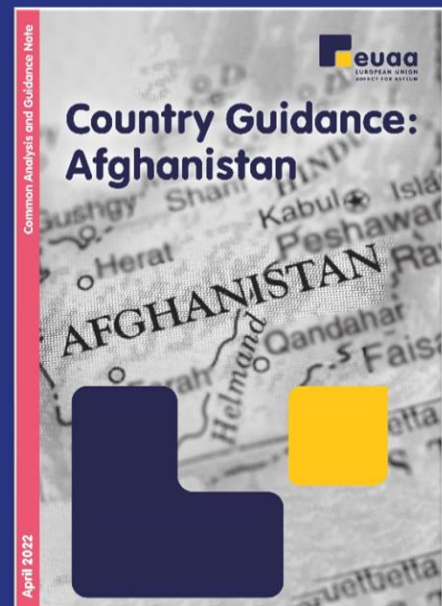
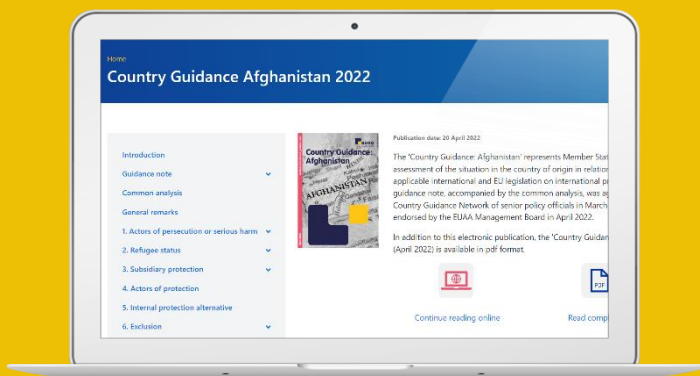

Santrumpos

ANSP	Afganistano nacionalinės saugumo pajėgos, įskaitant Afganistano nacionalinę kariuomenę, Afganistano nacionalinę policiją ir Nacionalinį saugumo direktoratą
AVP	Afganistano vietos policija – saugumo iniciatyva įtraukti nereguliariąsias ginkluotąsias pajėgas į policijos gretas, kurias remia vidaus reikalų ministerija.
ES	Europos Sąjunga
ESTT	Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
EUAA	Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra
IKŠ	Informacija apie kilmės šalį
ISK	„Islamo valstybės Chorasano provincija“
JT	Jungtinės Tautos
LGBTIQ asmenys	LGBTIQ asmenys – tai asmenys: kurie jaučia potraukį kitiems savo lyties asmenims (lesbietės, gėjai) arba bet kurios lyties asmenims (biseksualūs asmenys); kurių lytinė tapatybė ir (arba) lyties raiška neatitinka jiems gimus priskirtos biologinės lyties (translyčiai, nebinarinio lytiškumo asmenys); kurie gimė turėdami lyties požymių, neatitinkančių įprasto vyro arba moters apibūdinimo (interseksualūs asmenys), ir kurių tapatybės negalima apibūdinti remiantis binarine seksualinės orientacijos ir (arba) socialinės lyties klasifikacija (queer asmenys).
NVO	nevyriausybinė organizacija
PD – Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva	2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų.
ŠVPA	Šalies viduje perkeltas asmuo
UNAMA	Jungtinių Tautų pagalbos misija Afganistane
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras
VAA	Vidaus apsaugos alternatyva

Išsamią bendrą analizę, kuria remiantis parengtos šios gairės, galima rasti elektroninėje knygoje ir PDF formatu anglų kalba.

Jas rasite tinklavietėje

<https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2022>

doi: 10.2847/827618

